

Teaching Guide

Identifying Data					2016/17
Subject (*)	Constitutional law: sources of law and fundamental rights		Code	612G01003	
Study programme	Grao en Dereito				
Descriptors					
Cycle	Period	Year	Type	Credits	
Graduate	1st four-month period	First	FB	6	
Language	Spanish				
Teaching method	Face-to-face				
Prerequisites					
Department	Dereito Público				
Coordinador	Portero Molina, Jose Antonio	E-mail	j.a.portero@udc.es		
Lecturers	Garcia Vazquez, Sonia Portero Molina, Jose Antonio Roura Gomez, Santiago Antonio	E-mail	sonia.garcia.vazquez@udc.es j.a.portero@udc.es santiago.roura.gomez@udc.es		
Web					
General description	O estudo da materia: "Fontes e Dereitos" ten por obxectivo a formación do xurista nos aspectos craves do Dereito Público e algúns que comprenden todo o Dereito. A Constitución é a norma fundamental do Estado e iso reflíctese en todas as disciplinas xurídicas, fronte ás que se sitúa nunha posición de predominio xerárquico e natureza basilar. Obxectivo da formación constitucional é o estudo das fontes do dereito que a Constitución recolle e a propia natureza especial da Constitución como norma xurídica e fonte das fontes do Dereito. Ademais, o Dereito Constitucional é o Dereito da forma democrática de organización estatal, cuxa normativa esencial se analizará neste cuadrimestre e no seguinte, a través da materia: "Organización constitucional do Estado". O obxectivo fundamental no que radica este cuadrimestre sería a análise dos dereitos fundamentais que a Constitución recolle e as garantías normativas, xurisdicionais e institucionais dos mesmos.				

Study programme competences / results

Code	Study programme competences / results
A1	Coñecemento das principais institucións xurídicas.
A2	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
A3	Percepción do carácter sistemático do ordenamento xurídico.
A4	Percepción do carácter interdisciplinar dos problemas xurídicos.
A5	Coñecemento dos principios e valores constitucionais.
A6	Comprensión das distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual.
A7	Coñecemento das estruturas xurídico-políticas de ámbito nacional e internacional.
A8	Coñecementos básicos de argumentación xurídica.
A9	Capacidade para o manexo de fontes xurídicas (legais, xurisprudenciais e doutrinarias).
A10	Capacidade de interpretar e analizar criticamente o ordenamento xurídico.
A11	Capacidade de comprender e de redactar documentos xurídicos.
A12	Manexo da oratoria xurídica. (Capacidade de expresarse apropiadamente en público).
A13	Dominio das novas tecnoloxías aplicadas ao dereito.
A14	Capacidade de elaboración de normas.
A15	Capacidade de negociación e mediación.

B1	Que os estudantes demostrasen posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral, e adóitase atopar a un nivel que, aínda que se apoia en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo
B2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ao seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo
B3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
B4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado
B5	Que os estudantes desenvolvesen aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía
B6	Aprender a aprender.
B7	Resolver problemas de forma efectiva, valorando a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B8	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo, entendendo, tamén, a importancia da cultura emprendedora.
B9	Traballar de forma autónoma con iniciativa tendo en conta a importancia da aprendizaxe ao longo de toda a vida.
B10	Traballar de forma colaborativa.
B11	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.
B12	Comunicarse de maneira efectiva nun entorno de traballo, amosando capacidade de expresión tanto oral como escrita en calquera das linguas oficiais da comunidade autónoma, así como nun idioma estranxeiro.
B13	Capacidade para utilizar a rede informática (internet) na obtención de información e na comunicación de datos e, en xeral, capacidade para empregar as ferramentas básicas das TIC necesarias para o exercicio da súa profesión.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C2	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Learning outcomes			
Learning outcomes	Study programme competences / results		
Coñecemento das principais institucións xurídicas.	A1 A4 A6	B8 B3 B5	C1 C6
Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.	A2	B7 B2	C3 C8
Percibir o carácter sistemático do ordenamento xurídico.	A3 A5 A10	B1	
Coñecer os principios e valores constitucionais.	A5 A9 A13 A14 A15	B6 B4	C7

Coñecer as distintas manifestacións do dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual	A7 A8	B12 B13	
Saber interpretar e analizar críticamente o ordenamento xurídico	A2 A3 A5 A6 A8 A10 A11	B2	C2
Saber comprender e redactar documentos xurídicos.	A9 A11 A12 A13 A14	B8 B2 B3	C1 C5
Saber empregar a oratoria xurídica. (Capacidade de expresarse apropiadamente en público).	A8 A9 A11 A12		
Traballar de forma autónoma afrontando os problemas constitucionais con iniciativa e capacidade crítica.	A1 A2 A3	B9	C5 C7 C8
Traballar de forma colaborativa.		B8 B10 B11	C1 C2 C4 C6 C8
Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.	A2 A4 A5 A10	B8 B11	C4 C6
Desenvolver para o exercicio dunha cidadanía aberta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento.	A1 A2 A5	B8 B11	C4 C6 C8

Contents	
Topic	Sub-topic
PRIMEIRA PARTE: INTRODUCCIÓN Tema 1: O Estado Moderno.	1) Evolución do Estado. Características e elementos. 2) Clasificación dos Estados. A evolución do Estado de Dereito (Estado liberal e Estado social). Estado democrático e principio democrático. Estados centralizados e Estados descentralizados
Tema 2: Orixe histórica do constitucionalismo	1) As raíces do constitucionalismo moderno. 2) Fases de evolución do constitucionalismo.
Tema 3: Historia Constitucional española	1) Introducción. Características. 2) O Estatuto de Bayona. 3) A Constitución de 1812. 3) O Estatuto Real de 1834. 4) A Constitución de 1837. 5) A Constitución de 1845. 6) A Constitución ?non nata? de 1856. 7) A Constitución de 1869. 8) A I República e o Proxecto Federal de 1873. 9) A Restauración monárquica: A Constitución de 1876. 10) A crise constitucional e a ditadura de Primo de Rivera. 11) A II República española e a Constitución de 1931. 12) As Leyi Fundamentais do franquismo.

Tema 4: A transición política e o proceso constituínte	1) O Poder Constituínte. 2) A transición do réxime franquista ao sistema constitucional. O imposible continuísmo do franquismo. A vía do consenso. 3) A Lei para a Reforma Política e as eleccións de 15 de xuño de 1977.
SEGUNDA PARTE: FONTES DO DEREITO	1) A Constitución como norma xurídica. 2) A Constitución como fonte do Dereito. 3) Os principios estruturadores do ordenamento xurídico. 4) A reforma da Constitución española de 1978: o procedemento ordinario e o procedemento agravado
Tema 5: O concepto de Constitución.	
Tema 6: O sistema de fontes.	1) A Lei ordinaria. 2) A Lei Orgánica. Concepto. Materias reservadas á Lei Orgánica. 3) Os actos con forza de lei: A) Decreto-Lei, B) Decreto legislativo, C) Regulamentos. Regulamentos parlamentarios. 4) Os Estatutos de Autonomía. 5) O Dereito Comunitario. As normas comunitarias orixinarias e derivadas. 6) As normas internacionais. O artigo 10.2 CE como cláusula de interpretación de dereitos e liberdades.
TERCEIRA PARTE: DEREITOS FUNDAMENTAIS. GARANTÍAS DOS DEREITOS	1) Igualdade ante a lei e igualdade na lei. 2) Igualdade e non discriminación. Accións positivas.
Tema 7: O principio de igualdade.	
Tema 8: O dereito á vida e á integridade física.	1) Significado do dereito á vida e protección do %ou201Cnasciturus%ou201D. 2) Titularidade do dereito á vida. A cuestión do aborto. 3) A eutanasia e o suicidio. 4) A prohibición da tortura e dos tratos degradantes ou inhumanos. 5) A abolición da pena de morte.
Tema 9: O dereito á liberdade ideolóxica e á liberdade relixiosa.	1) Contido. 2) Titularidade. 3) Artigos 16.1, 16.2 e 16.3 CE. 4) A posición da Estar fronte ao fenómeno relixioso. Relacións do Estado coas confesións relixiosas. Os Tratados coa Igrexa católica e os Convenios coas confesións minoritarias.
Tema 10: Dereitos personalísimos	1) O dereito á honra, o dereito á intimidade e o dereito á propia imaxe. A Lei Orgánica 1/1982. 2) O dereito á inviolabilidade do domicilio. 3) O dereito ao segredo das comunicacións. 4) A protección de datos e as novas tecnoloxías.
Tema 11: O dereito de reunión e manifestación.	1) Definición do dereito de reunión. Caracteres. 2) Límites ao dereito de reunión. 3) Titularidade ou suxeitos do dereito de reunión. 4) O concepto do dereito de manifestación. 5) Comunicación previa. Contido da comunicación.
Tema 12: O dereito de asociación.	1) Concepto e características dunha asociación. 2) Titularidade do dereito. 3) Contido do dereito. Deber de inscrición rexistral. Obrigación legal de asociarse. 4) Asociacións ilícitas. 5) Disolución dunha asociación. 6) Os partidos políticos: asociacións con réximes particulares. 7) A posible disolución dun partido político.
Tema 13: O dereito á educación	1) Dereito á Educación e Libertade de Ensinanza 2) Educación en principios democráticos e dereitos fundamentais 3) Centros de ensino e poderes públicos 4) A autonomía universitaria
Tema 14: A liberdade de expresión e o dereito á información.	1) Concepto do dereito á información. 2) Contido. 3) Suxeito. 4) Dereito a unha información veraz. 5) Dereito de información e cláusula de conciencia. Dereito de información e segredo profesional. 6) O dereito de rectificación.
Tema 15: As garantías dos dereitos fundamentais.	1) Garantías normativas. 2) Garantías xurisdiccionais. 3) Garantías institucionais: O Defensor Do Pobo. 4) A suspensión dos dereitos fundamentais.

Planning

Methodologies / tests	Competencies / Results	Teaching hours (in-person & virtual)	Student?s personal work hours	Total hours
Introductory activities	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	1	0	1
Guest lecture / keynote speech	A1 A2 A3 A5 A7 A10	21	42	63

Seminar	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	7	14	21
Case study	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	16	16	32
Document analysis	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	3	6	9
Directed discussion	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	2	2	4
Workbook	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	0	6	6
Objective test	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	2	0	2
Events academic / information	A1 A2 A3 A5 A7 A10 B8 B11 B3 B5 C4 C6	3	0	3
Supervised projects	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	4	4	8
Personalized attention		1	0	1

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Introductory activities	O primeiro día de clase, cada un dos profesores responsables dos diferentes grupos procederá a explicar aos seus alumnos/as a estrutura da guía docente personalizada, así como as materias concretas obxecto de estudo, a distribución aproximada do cronograma e as fontes documentais máis útiles para seguir o curso académico.
Guest lecture / keynote speech	As sesións maxistras constituirán a base teórica que facilite os coñecementos esenciais ao alumno sobre a materia
Seminar	Os seminarios son sesións de traballo cun perfil teórico-práctico especializadas nun tema concreto
Case study	Estudo de casos prácticos, análises de textos xurídicos ou de xurisprudencia que os docentes expoñan aos alumnos/as. Esta actividade poderá ser presencial ou non presencial.
Document analysis	Estudar ou comentar documentos xurídicos, documentos doctrinales ou xurisprudencia do Tribunal Constitucional, Tribunal Europeo de Dereitos Humanos, etc...
Directed discussion	Esta actividade será realizada de modo presencial e consistirá na posta en común de opinións sobre unha materia, ou ben, na resolución común de problemas actuais que estean directamente relacionados co obxecto de estudo
Workbook	Lecturas en sesións presenciais ou non presenciais.
Objective test	Exame final e, no seu caso, exame parcial (se así o establece o profesor encargado dese grupo)
Events academic / information	Nos científicos desenvólvese, xeralmente con máis profundidade que nas clases presenciais, un ou varios temas relacionados coa materia. Nos divulgativos as aproximacións non requiren a adquisición de coñecementos específicos previos
Supervised projects	Que permiten desenvolver en profundidade desde unha perspectiva teórico-práctica un ou máis problemas xurídicos. Poderán ser individuais ou grupais

Personalized attention	
Methodologies	Description

Supervised projects	

Assessment			
Methodologies	Competencies / Results	Description	Qualification
Case study	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	En sesións de GR e en traballo fora da aula	10
Objective test	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	Proba de avaliación de competencias xerais e específicas. A superación da materia require a superación desta proba	85
Supervised projects	A1 A2 A3 A5 A7 A10 A11 A12 B8 B9 B10 B11 B3 B5 C1 C4 C6	Plantexamentos teórico-prácticos desde o enfoque de problemas, con orientacións do profesor	5

Assessment comments

Sources of information	
Basic	A bibliografía recomendada refírese sempre á última edición dispoñible José Antonio Portero Molina, Constitución y jurisprudencia constitucional, Tirant lo Blanch, Valencia, Fernando Santaolalla, Derecho Constitucional, Dykinson, Madrid, Balaguer Callejón, Francisco (Coordinador), Manual de Derecho Constitucional, Tecnos, Madrid, Volumen I y II. Roberto Blanco Valdés, Introducción a la Constitución de 1978, Alianza, Madrid, María Isabel Vélez (Coord.), Lecciones de Derecho Constitucional, Tirant lo Blanch, Valencia, José Carlos de Bartolomé Cenzano, Derechos fundamentales y libertades públicas, Tirant lo Blanch, Valencia, Miguel Agudo Zamora y otros, Manual de Derecho Constitucional, Tecnos, Madrid Santiago Roura y Javier Tajadura (Dirs.), La reforma constitucional, Biblioteca Nueva, Madrid.
Complementary	· José Antonio Portero Molina, ¿Contribución al debate sobre la reforma del Senado?, Revista de Estudios Políticos, n.º 87 (1995), págs. 81-105. · Javier Ruipérez, La protección constitucional de la autonomía, Tecnos, Madrid, 1993 · Santiago Roura Gómez, Federalismo y Justicia Constitucional. El Tribunal Constitucional y las Comunidades Autónomas, Biblioteca Nueva, Madrid, 2003 · Santiago Roura y Javier Tajadura (Dir.), La reforma constitucional, Biblioteca Nueva, Madrid, 2005. · Ana Aba Catoira, La limitación de los derechos en la jurisprudencia del Tribunal Constitucional Español, Tirant lo Blanch, Valencia, 1999. · Sonia García Vázquez, El estatuto jurídico-constitucional del extranjero en España, Tirant lo Blanch, Valencia, 2007. · Sonia García Vázquez, La controvertida reforma de la Ley Orgánica del Tribunal Constitucional, Andavira, A Coruña, 2009. · Francisco Tomás y Valiente, El reparto competencial en la jurisprudencia del Tribunal Constitucional, Tecnos, Madrid, 1998. Recursos web: http://constitucion.rediris.es/PortadaDERECONS.html http://www.aecpa.es/ http://www.aelpa.org/ http://www.cepc.es/ http://www.constitution.org/ http://www.findlaw.com/cascode/supreme.html http://www.law.umkc.edu/faculty/projects/ftrials/conlaw/home.html http://www.law.upenn.edu/conlaw/ http://www.map.es http://www.congreso.es http://www.senado.es http://www.tribunalconstitucional.es

Recommendations
Subjects that it is recommended to have taken before
Subjects that are recommended to be taken simultaneously
Romanistic bases on occidental legal culture/612G01001
Spain in the historical and juridical configuration of Europe/612G01002
Oral and written communication/612G01004
Subjects that continue the syllabus

Constitutional organization of the State/612G01009

Public International Law/612G01019

Regional Public Law/612G01030

Foreign Law/612G01036

Law and Biomedicine/612G01040

Other comments

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.